

Sygn. akt IV CZ 39/17

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jan Górowski (przewodniczący)

SSN Władysław Pawlak

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Polskiego Stowarzyszenia Producentów [...] w [...] przeciwko Y. Spółce Akcyjnej w [...] o zaniechanie czynów nieuczciwej konkurencji i zapłatę, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 20 lipca 2017 r., zażalenia strony pozwanej na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 7 grudnia 2016 r.,

uchyla zaskarżony wyrok.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 21 marca 2016 r. Sąd Okręgowy w [...] oddalił powództwo Polskiego Stowarzyszenia Producentów [...] w [...] przeciwko Y. Spółka Akcyjna w [...] o zaniechanie czynów nieuczciwej konkurencji.

Sąd Okręgowy ustalił, że powód jest stowarzyszeniem reprezentującym interesy producentów [...]. Stosownie do postanowień jego statutu, jednym z celów stowarzyszenia jest dbanie o dobrą jakość wyrobów styropianowych wprowadzonych do obrotu, działanie na rzecz ochrony interesów rzetelnych przedsiębiorców branży przemysłu styropianowego oraz ochrony konsumentów. Z kolei pozwany jest przedsiębiorcą zajmującym się między innymi produkcją płyt styropianowych do zastosowania w budownictwie. W ramach Programu Gwarancji Jakości [...] powód zakupił i przekazał do badania Instytutowi Techniki Budowlanej próbki produktów pozwanego wprowadzonych do obrotu.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał za zasadny zarzut braku legitymacji czynnej powoda. Mając na względzie treść art. 19 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (tekst jedn. Dz.U. z 2003 r., Nr 153, poz. 1503 ze zm. – dalej „u.z.n.k.”) wskazał, że z roszczeniami wymienionymi w art. 18 ust. 1 pkt 1 - 3 i 6 u.z.n.k. mogą wystąpić krajowa lub regionalna organizacja, której celem statutowym jest ochrona zbiorowych interesów przedsiębiorców. Zdaniem Sądu I instancji powód nie ma statusu reprezentanta zbiorowych interesów przedsiębiorców, a jedynie określonej grupy przedsiębiorców skupionych w stowarzyszeniu.

W ocenie Sądu Okręgowego, powód nie wykazał także, że zachodzą przesłanki odpowiedzialności pozwanego przewidziane w art. 3 ust. 1 art. 10 ust. 1 i art. 16 ust. 1 pkt 2 u.z.n.k., stanowiące podstawę prawną powództwa. Chociaż powód podniósł, że produkty pozwanego nie spełniają wymagań stawianych wyrobom budowlanym i są niezgodne z rzeczywistymi właściwościami określonymi w ich specyfikacji, to nie zdołał wykazać przesłanki bezprawności działań pozwanego.

Odnosząc się do wyników badań przeprowadzonych na zlecenie powoda przez Instytut Techniki Budowlanej, Sąd Okręgowy wskazał, że zgodnie z art. 11

ustawy o wyrobach budowlanych organami właściwymi w sprawach wyrobów budowlanych wprowadzonych do obrotu są wojewódzki inspektor nadzoru budowlanego oraz Główny Inspektor Nadzoru Budowlanego. Mimo że powód wnosił o dopuszczenie w sprawie dowodu z opinii biegłego, celem zbadania właściwości płyt styropianowych zakupionych i zmagazynowanych przez powoda, Sąd Okręgowy uznał, że z uwagi na daty zakupu [...] (2012 i 2013 rok), wniosek nie zasługiwał na uwzględnienie. W ocenie Sądu Okręgowego prawidłowość przechowywania próbek przez tak długi okres nie może być zweryfikowana, co podważa celowość przeprowadzenia tego dowodu.

Sąd Okręgowy nie podzielił także zarzutów powoda, że pozwany posługuje się reklamą wprowadzającą klienta w błąd, przez co dopuszcza się naruszenia art. 16 ust. 1 pkt 2 u.z.n.k. W ocenie Sądu, informacje umieszczone na stronie internetowej pozwanego stanowią informacje handlowe, a nie reklamę.

Po rozpatrzeniu sprawy na skutek apelacji powoda Sąd Apelacyjny w [...] uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji.

Sąd Apelacyjny nie podzielił poglądu Sądu Okręgowego o braku legitymacji czynnej powoda. W jego ocenie, błędne jest stanowisko, że powód jako stowarzyszenie nie wykazał statusu reprezentanta zbiorowych interesów przedsiębiorców i nie spełnia wymagań określonych w art. 19 ust. 1 pkt 2 u.z.n.k. Zdaniem Sądu Apelacyjnego, odmowa uznania legitymacji czynnej powoda skutkowałą pobieżną oceną zgłoszonych w pozwie roszczeń oraz zaniechaniem przeprowadzenia postępowania dowodowego we wnioskowanym przez niego zakresie. Oddalenie przez Sąd Okręgowy wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego uniemożliwiło zaś rozpoznanie istoty sprawy. Sąd Apelacyjny wskazał także, że w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji w sposób nieuzasadniony uznano, że przedstawione przez pozwanego dowody z dokumentów prywatnych i ze źródeł osobowych przemawiają za tym, iż wyroby wprowadzone do obrotu przez pozwanego spełniają wszelkie wymagania przewidziane prawem dla wyrobów budowlanych i pozwalają oddalić wnioski dowodowe zgłoszone przez powoda. Sąd Apelacyjny zaznaczył, że istotą sprawą

było między innymi ustalenie, czy wyroby budowlane produkowane i wprowadzane do obrotu przez pozwanego, spełniają deklarowane parametry techniczne.

W konsekwencji Sąd Apelacyjny uznał, że Sąd Okręgowy nie rozpoznał istoty sprawy. W jego ocenie, zaniechano zbadania materialnej podstawy powództwa. Rozpoznanie istoty sprawy wymagało bowiem przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego i oceny zasadności licznych żądań zgłoszonych w pozwie.

Od wyroku Sądu Okręgowego zażalenie wniósł pozwany, zarzucając naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 382 k.p.c., art. 227 k.p.c. i art. 278 k.p.c. Na tej podstawie domagał się o uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi powód wnosił o oddalenie zażalenia.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Artykuł 394¹ § 1¹ k.p.c., wprowadzony do kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233, poz. 1381), umożliwił poddanie kontroli instancyjnej prawidłowości uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania. Charakter tego zażalenia Sąd Najwyższy poddał analizie m.in. w postanowieniach z dnia 30 stycznia 2014 r., IV CZ 118/13, nie publ.; z dnia 9 stycznia 2014 r., V CZ 77/13, nie publ., z dnia 19 grudnia 2013 r., II CZ 86/13, nie publ., z dnia 22 listopada 2013 r., II CZ 79/13, nie publ. Wskazał w nich, że rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu zażaleniowym jest zbadanie, czy sąd drugiej instancji prawidłowo pojmował przyczynę uzasadniającą wydanie orzeczenia kasatoryjnego i czy jego merytoryczne stanowisko uprawniało do podjęcia takiej decyzji procesowej. Przedmiot badania dokonywanego na skutek zażalenia ogranicza zakres dopuszczalnych zarzutów i powoduje, że zażalenie powinno skupiać się na kwestionowaniu stanowiska, że wystąpiły przesłanki stosowania art. 386 § 2 lub 4 k.p.c. Prawidłowość merytorycznego poglądu prawnego sądu drugiej instancji, odnoszącego się do materii będącej przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie, pozostaje zasadniczo poza zakresem kontroli zażaleniowej, z wyjątkiem oceny, czy miała miejsce nieważność postępowania.

Poza tym wypadkiem ocena dokonywana przez Sąd Najwyższy przy rozpatrywaniu zażalenia przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. powinna mieć charakter formalny, skupiający się na ustanowionych w art. 386 § 4 k.p.c. przesłankach uchylenia orzeczenia sądu pierwszej instancji, bez wkraczania w merytoryczne kompetencje sądu, który wydał orzeczenie kasatoryjne w postępowaniu apelacyjnym. Oznacza to, że Sąd Najwyższy sprawdza jedynie, czy - w świetle zapatrywań prawnych przytoczonych jako podstawa rozstrzygnięcia - uzasadnione jest stanowisko o wystąpieniu przesłanek do wydania przez sąd odwoławczy orzeczenia uchylającego wyrok i nakazującego ponowne rozpoznanie sprawy.

Sąd Apelacyjny, uchylając zaskarżony wyrok, powołał się na nierozpoznanie istoty sprawy przez Sąd pierwszej instancji (art. 386 § 4 k.p.c.).

W wyniku utrwalonej wykładni nierozpoznanie istoty sprawy rozumiane jest jako wadliwość rozstrzygnięcia polegająca na wydaniu przez sąd pierwszej instancji orzeczenia, które nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, bądź na zaniechaniu zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, do czego doszło z powodu bezpodstawnego przyjęcia, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936/315; z dnia 21 października 2005 r., III CK 161/05, LEX nr 178635; a także postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 1998 r., II CKN 838/97, LEX nr 50750, z dnia 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999/1/22, z dnia 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, LEX nr 519260; z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, Lex nr 1231340; z dnia 26 listopada 2012 r., I CZ 147/12, Lex nr 1284698 oraz z dnia 16 listopada 2012 r., III CZ 83/12 - publ. <http://www.sn.pl>).

W okolicznościach niniejszej sprawy podstawę oddalenia powództwa przez sąd pierwszej instancji stanowiło kilka czynników, wśród których należy wymienić między innymi brak legitymacji czynnej powoda oraz niewykazanie przesłanek warunkujących odpowiedzialność pozwanego, w tym przesłanki bezprawności jego działań. Ustalenia te zostały poczynione w oparciu o dowód z dokumentów oraz zeznań świadków. Przytoczone okoliczności dowodzą, że pomimo przyjęcia

założenia o braku legitymacji czynnej strony powodowej, sąd pierwszej instancji odniósł się do materialnej podstawy powództwa. W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalone jest stanowisko, że ewentualna odmienna ocena prawna sądu odwoławczego, nawet jeśli łączy się z potrzebą poczynienia uzupełniających ustaleń w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy lub koniecznością przeprowadzenia uzupełniającego postępowania dowodowego, nie upoważnia do przypisania sądowi pierwszej instancji nierozpoznania istoty sprawy, a może jedynie dowodzić, że – zdaniem sądu odwoławczego – istota sprawy została rozpoznana nieprawidłowo. W takim przypadku sąd drugiej instancji, orzekając na podstawie art. 382 k.p.c., zobowiązany jest naprawić dostrzeżone wadliwości i należycie zastosować prawo materialne. Jest to konsekwencja systemu apelacji pełnej, w której druga instancja ma charakter merytoryczny, a nie jedynie kontrolny (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2009, Nr 6, poz. 55; postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2016 r., II CZ 113/16, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2014 r., IV CZ 129/13, nie publ., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 marca 2015 r., III CSK 221/14, nie publ.).

Z tych względów Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

Nie zachodziła potrzeba zamieszczenia w postanowieniu orzeczenia o kosztach postępowania zażaleniowego, ponieważ postanowienie uchylające wydane na skutek zażalenia przewidzianego w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. nie ma charakteru orzeczenia kończącego sprawę w instancji w rozumieniu art. 108 § 1 k.p.c. (w zw. z art. 394¹ § 3, art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.).

kc

aj

